

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Rodziny i Polityki Społecznej

Data posiedzenia: 28 października 2009 r.

Nr posiedzenia: 113

Posiedzeniu przewodniczył: senator – przewodniczący komisji Mieczysław Augustyn.

Porządek posiedzenia: 1. Kierunki zmian w organizacji zarządzania środowiskiem pracy.

- W posiedzeniu uczestniczyli: – senatorowie członkowie komisji: Mieczysław Augustyn, Stanisław Kogut, Rafał Muchacki, Jan Rulewski,
- zaproszeni goście:
 - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej:
 - podsekretarz stanu Radosław Mleczko,
 - radca ministra w Departamencie Ubezpieczeń Społecznych Barbara Siwek,
 - dyrektor Departamentu Prawa Pracy Eugenia Gienieczko,
 - zastępca dyrektora Departamentu Prawa Pracy Magdalena Klimczak-Nowacka,
 - naczelnik wydziału w Departamencie Prawa Pracy Małgorzata Kurowska,
 - główny specjalista w Departamencie Prawa Pracy Witold Leszczyński,
 - Ministerstwo Sprawiedliwości:
 - główny specjalista w Departamencie Kadr Maria Sałacińska,
 - naczelnik w Departamencie Sądów Powszechnych Julia Kozaczuk,
 - specjalista w Biurze Dyrektora Generalnego Iwona Zbyszyńska,
 - specjalista w Biurze Dyrektora Generalnego Adam Kalinowski,
 - starszy specjalista w Departamencie Legislacyjno-Prawnym Anna Fit,
 - przedstawiciel Centralnego Zarządu Służby Więziennej major Paweł Mazurkiewicz,
 - Ministerstwo Gospodarki:
 - główny specjalista w Departamencie Regulacji Wewnętrznych Ewa Garstka,
 - Państwowa Inspekcja Pracy:
 - główny inspektor pracy Tadeusz Jan Zając,
 - zastępca głównego inspektora pracy Anna Tomczyk,
 - dyrektor Departamentu Współpracy z Parlamentem i Partnerami Społecznymi Małgorzata Kwiatkowska,
 - Zakład Ubezpieczeń Społecznych:
 - prezes Elżbieta Łopacińska,
 - dyrektor Departamentu Prewencji i Rehabilitacji Jadwiga Kawwa,
 - Urząd Morski w Gdyni:
 - naczelnik wydziału Barbara Holec,
 - główny specjalista Monika Kwiatkowska,
 - Centralny Instytut Ochrony Pracy:
 - dyrektor Danuta Koradecka,

- Instytut Medycyny Pracy im. prof. dra J. Nofera w Łodzi:
 - konsultant krajowy w dziedzinie medycyny pracy Ewa Wągrowska-Koski,
 - kierownik Zakładu Polityki Zdrowotnej Jerzy Kopias,
- Wyższy Urząd Górniczy:
 - prezes Piotr Litwa,
 - dyrektor Departamentu Prawnego Przemysław Grzesiok,
 - dyrektor Biura Budżetu, Kadr i Kontroli Marek Krawczak,
- Inspekcja Nadzoru Budowlanego:
 - naczelnik Jacek Kozłowski,
- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego:
 - główny specjalista w Biurze Prewencji i Rehabilitacji Zbigniew Rapacki,
 - główny specjalista w Biurze Prewencji i Rehabilitacji Renata Bielecka,
- Rada Ubezpieczenia Społecznego Rolników:
 - przewodniczący Andrzej Kosiniak-Kamysz,
- Stowarzyszenie Ochrony Pracy:
 - prezes Zarządu Głównego Ryszard Celeda,
- Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Służby Bezpieczeństwa i Higieny Pracy:
 - prezes Marek Noćciusz,
- Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych:
 - wiceprzewodnicząca Wiesława Taranowska,
- Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”:
 - pani Grażyna Spytek-Bandurska,
 - pan Maciej Sekunda,
 - pan Jerzy Wroński,
- Konfederacja Pracodawców Polskich:
 - ekspert Grzegorz Byszewski,
- profesor Szkoły Głównej Handlowej Jerzy Oniszczyk.

Przebieg posiedzenia:

- Ad. 1** Posiedzenie seminaryjne poświęcone zmianom w systemie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz skuteczności działania Państwowej Inspekcji Pracy odbyło się, o czym przypomniał przewodniczący komisji Mieczysław Augustyn, z inspiracji zastępcy przewodniczącego komisji Jana Rulewskiego. Senator J. Rulewski wymienił kilka powodów wprowadzenia zmian, a być może nawet reformy istniejącego systemu bezpieczeństwa i higieny pracy. Powodami tymi były:
- ograniczona skuteczność obecnego systemu (ok. 480 pracowników rocznie ulega wypadkom śmiertelnym, ok. 100 tys. to poszkodowani w wypadkach, ok. 500 tys. pracuje w warunkach szkodliwych dla zdrowia);
 - dotychczasowa struktura służb nadzoru nad warunkami pracy w Polsce, wymagająca pełnego dostosowania do wymagań Unii Europejskiej;
 - strategia Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na lata 2007–2012, która zakłada redukcję wypadków śmiertelnych o 5% rocznie, wymuszająca analogiczne działania w ramach strategii dla Polski na lata 2009–2012;
 - brak koordynacji i harmonizacji procedur i kompetencji prewencyjnych działań nadzorczych i kontrolnych (kilkanaście służb, które pełnią funkcje kontrolne lub rejestrowe, są rozproszone w kilku resortach);
 - konieczność ratyfikacji Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 155, dotyczącej bezpieczeństwa zdrowia pracowników i środowiska pracy;
 - ograniczone mechanizmy regulacji i prewencji wypadkowej w małych i średnich przedsiębiorstwach;

- konieczność redukcji kosztów bezpośrednich i pośrednich wskutek wypadków i chorób zawodowych (ok. 16 mld zł rocznie);
- konieczność poprawy kondycji zdrowotnej pracowników w populacji 45+ celem przedłużenia ich aktywności zawodowej;
- regulacje ustawodawcze zorientowane na instytucje (powinny one kształtować przede wszystkim relacje pomiędzy uczestnikami procesu pracy);
- brak rynku kompleksowych usług w zakresie środowiska pracy.

Senator J. Rulewski zwrócił także uwagę na potrzebę zmian w ustawie o Państwowej Inspekcji Pracy. Zaproponował wprowadzenie 5-letniej kadencji głównego inspektora pracy; zasady wyboru okręgowych inspektorów pracy spośród przedstawicieli środowisk zajmujących się praktycznym kształtowaniem środowiska pracy oraz wzmocnienie Rady Ochrony Pracy poprzez rozszerzenie jej uprawnień. Senator wspominał także, iż w wielu państwach UE służby inspekcji pracy podlegają rządowi.

W wystąpieniu nt. „Strategia ochrony człowieka w środowisku pracy – osiągnięcia i wyzwania” dyrektor Centralnego Instytutu Ochrony Pracy, prof. Danuta Koradecka zwróciła uwagę na niską świadomość Polaków dotyczącą warunków, w jakich wykonują pracę. Tylko u 27% pracujących bezpieczeństwo i zdrowe warunki pracy wpływa na decyzję o podjęciu nowej pracy. Około 53% pracujących Polaków wskazuje na pracę, którą wykonują, jako główny czynnik wpływający na brak zdrowia, zaś mniej niż połowa, bo ok. 40% uważa, że w ostatnich 5 latach warunki ich pracy polepszyły się.

Jednym z podstawowych zagrożeń środowiska pracy jest to, iż kultura konkurencji zastępuje kulturę współpracy. Zdaniem prof. D. Koradeckiej system ochrony pracy w Polsce jest dobry, niemniej jednak wymaga poważnych modyfikacji i zmian zwiększających jego skuteczność i zdolność do reagowania na zmiany cywilizacyjne.

Główny inspektor pracy Tadeusz Zając zwrócił uwagę na brak w polskim systemie instytucji koordynującej działania prewencyjne i kontrolne, na poważne niedomogi procesu i jakości kształcenia zawodowego, na wzrost zagrożeń wypadkami w miejscu pracy. Podkreślił wciąż niedocenianą rolę mediów, zwłaszcza publicznych, w kształtowaniu świadomości pracowniczej oraz wagę promowania dobrych praktyk w procesie kształtowania środowiska pracy we współpracy z pracodawcami.

Wiceminister pracy i polityki społecznej Radosław Mleczek przypomniał o roli ministra pracy w kształtowaniu środowiska i systemu ochrony pracy poprzez przygotowanie właściwych projektów regulacji prawnych i wdrażanie prawa krajowego w oparciu o prawo europejskie i dobre praktyki.

W dyskusji rozmówcy zwracali uwagę, iż status Państwowej Inspekcji Pracy (podlega ona Sejmowi) jest właściwy, a propozycje uczynienia z niej instytucji rządowej zakwestionują jej autonomię. Podkreślano, iż podobne rozwiązanie konstytucyjne przyjęto dla Najwyższej Izby Kontroli i jej niezależność nie jest kwestionowana.

Mówcy podkreślali konieczność usprawnienia i wzmocnienia działalności służb kontrolujących legalność zatrudnienia, zwłaszcza Państwowej Inspekcji Pracy; rozważenie wprowadzenia zmian dotyczących Rady Ochrony Pracy i koordynacji pracy służb kontrolnych w Polsce, aby zapobiec dublowaniu wielu działań i zwiększaniu kosztów.

W Polsce nie docenia się wagi zdrowia w środowisku pracy, jak podkreślał Jerzy Kapis z Instytutu Medycyny Pracy z Łodzi; w Europie bezpieczeństwo pracy jest nierozzerwalnie związane ze zdrowiem, a nie z pojęciem „higiena pracy”.

Maciej Sekunda, przedstawiciel Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” zwrócił uwagę na „degradację” działań kolejnych rządów w zakresie stanu bezpieczeństwa pracy w Polsce; państwo przestało być za nie odpowiedzialne.

Konsultant krajowy w dziedzinie medycyny pracy Ewa Wągrowaska-Koski podkreśliła, iż stan zdrowia pracowników w Polsce, zwłaszcza tych o dłuższym stażu, jest zły, o czym świadczyć może duża liczba pracowników korzystających z prawa do wcześniejszej emerytury. Badania statystyczne są niepełne, nie ma bowiem sprawozdawczości z działalności małych przedsiębiorstw (o liczbie zatrudnionych do 9 pracowników).

Zagrożenie bezpieczeństwa pracy jest większe w mniejszych przedsiębiorstwach. Wdrożenie systemu zarządzania BHP w tych przedsiębiorstwach oraz systemu szkoleń pracowniczych pod nadzorem PIP zdaniem M. Nościasza, prezesa Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby Bezpieczeństwa i Higieny Pracy, jest konieczne.

Na zakończenie senator J. Rulewski podkreślił wagę działań stymulujących pożądane rozwiązania w środowisku pracy. Sanckje w postaci kar powinny być stosowane, ale jako środek ostateczny. Prace nt. organizacji i zarządzania środowiskiem pracy będą kontynuowane przez komisję.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingową.

Sporządzono w Biurze Prac Senackich.